

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrť strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Ne razburjajmo se! Bodimo mirni!

Poglejmo nekoliko okrog sebe, opazujemo sebe in svojo okolico in gotovo opazimo kmalu, koliko je povsod razburjenosti, katero imenujemo po gosposko »nervoznost«. Po trgovinah, delavnicah, šolah, uradih — povsod sama nervoznost, razburjenost.

Prav imajo ljudje, ki trdijo, da dela ljudi nervozne današnji boj za obstanek. Ampak res je pa tudi, če rečemo, da to razburljivost povzroča prepogosto neredno, užitkarsko življenje (tobak, alkohol, ponočevanje itd.).

Ali se nam je res treba prav za vsako malenkost razburjati? Ali nam to razburjanje kaj pomaga? Le opazujemo nekoliko razburjenega človeka! Trgovca razburja, če ima v nedeljo prazno prodajalno, da malo strži. Prihodnjo nedeljo je zopet razburjen, ker se mu je nabralo toliko ljudi, da ne more vsem postreči. Dve ravno nasprotni stvari sta povzročili enak pojav. In, ali je razburjenje kaj pomagalo? Prav nič! Bolje bi bilo, če bi se trgovec ne bil razburil niti v prvem, niti v drugem slučaju, temveč mirno skušal storiti, kar je bilo v danih razmerah mogoče.

Po obrtniških delavnicah slišimo pogosto, kako razburjeni mojster zmerja pomočnike in učence. Na polju kriči razjarjen gospodar nad posli, ali najetimi dni-narji. V uradu godrnja uradnik nad prihajajočimi strankami. Poglejmo, ali dosežejo vsi ti kaj s svojo razburjenostjo? — Ozmerjani pomočniki in učenci bodo delo opravili vedno slabo, delavci in posli ravno tako, uradnik v uradu si pa samo pokvari zdravje, došle stranke pa mora navsezadnje vendarle odkravit.

Kdor je bil že kdaj sam razburjen, ali navzoč, ko je kdo drugi dajal duška svoji razburjenosti z jokom, vpitjem, kregom, kletvijo, špikanjem, zabavljanjem itd., je občutil, da je legla nanj in na vse navzoče ta razburjenost kot nekaka mora, kot dušljiv, soparen zrak, ki nam vzame dobro

voljo in moč za delo, ker nam ohromi živce in zastruplja kri. Zato, čitatelj: **ne pregodrnjaj življenja!** Življenje je predragoce, prekratko, kot pa da bi se nam je izplačalo tako kvariti.

Zapišimo si na vidno mesto zlato pravilo za življenje: **Ne razburjajmo se!** — Ostanimo v vsakem slučaju mirni! Namesto izgubljati življenjsko silo za razburjenost, jo porabimo za to, da povemo z mirno, pa tehtno besedo svoje mnenje, uveljavimo z mirnim, pa moškim glasom in pogledom svojo voljo. Če bomo sami mirni, bomo vplivali pomirjevalno tudi na svojo okolico. A z mirnim sovražnikom je lažje izhajati, kot z razburljivim prijateljem. Potem bo bolj mirno in stvarno naše stvarno naše zasebno, bolj mirno in stvarno naše javno življenje. Zato torej: **Ne razburjajmo se, ostanimo vedno mirni!**

Mati Božja Čenstohovska.

Kaj je to: Čenstohova? Poljaki so dosedaj odgovorili na to vprašanje: poljsko narodno svetišče. Čenstohova je okrožno mesto v rusko - poljski pokrajini Petrikov. Sredimesta je hrib Jasna Gora, na njem pa pavljanski katoliški samostan z romarsko cerkvijo. V cerkvi je bila podoba Matere božje, h kateri so romali Poljaki.

I. Legenda ali izmišljena »sveta povest« o čudodelni sliki.

Slika je iz 12. ali 13. stoletja. Legenda pa pripoveduje, da jo je slikal sv. Lukež (kot trsatsko) na stolec, na katerem je Marija sedela.

Ohranila se je baje v nekem zaboju. Ko so Rimljani leta 70. zavzeli Jeruzalem, so jeruzalemske žene skrile podobo. Ko pa je mati cesarja Konstantina, sv. Helena, prišla v Jeruzalem, so ji jo ponudili v dar. Vzela je podobo s seboj v Carigrad, kjer je bila shranjena celih 483 let. Vsako soboto je baje angel odkril podobo, da se je svetila v solncu, v soboto pa je bila ob isti uri na čudežen način zagrnjena. Papež Gregor II. piše škofu Germanu, da je Ca-

rigrad ta čudežna podoba vselej rešila od obleganja sovražnikov. Leta 803. je postala podoba last Karla Velikega, ki jo je daroval svojemu zavezniku proti Saracenom, knezu Leonu. Druga bajka pa trdi, da je prišla ta podoba s hčerko bizantinskega cesarja, Anjo, ki se je leta 988. poro-

Oropana čenstohovska mati božja.

čila s prvim kristjanskim knezom ruskim, Vladimirom, v Kijev. Od tu je prišla pozneje v Lvov in v trdnjavo Belz v Galiciji; tam jo je našel knez Ladislav. Podoba ima malo rano: tja jo je baje zadela pušica nekega Tatarja. Ker je knez videl, da v tej trdnjavi podoba ni varna pred Mohamedanci, jo je dal prenesti v Čenstohov. — Prošt Henrik jo je obesil v mali leseni kapelici, knez Ladislav pa je poleg nje sezidal samostan Pavlinov in ga je utrdil proti vsem napadom. Čenstohov je kmalu začel sloveti kot božja pot.

II. Zlata zarja okrog čudodelne podobe.

Ni čuda, da je nastala okrog nje »zlata zarja«. Poljaki so imeli proti vzhodu pravoslavne Ruse, na severu in zahodu protestantske Švede in Nemce, doma Žide.

Razbili so jim državo, razdelili poljski narod med se, doma so jih zašnopali Židje. Pa kaj je bilo Poljakom vse to mar, saj so imeli med sabo čudodelno zaščitnico čenstohovsko. Na stotisoče ljudi je prišlo tja vsako leto. Poljaki so se v vseh velikih vojnah priporočali tej zaščitnici; izgubili so sicer vse te vojne, izgubili državno samostojnost, ali hvaležni so pa vendarle bili svoji priprošnjici. Res, prava »zlata zarja« jo je obdala. Po 20 milijonov kron so znesli na leto v samostanske blagajne denarja.

Papež Klemen XI. je podoba kronal. Poslal je sam dve kroni iz čistega zlata. Škof Szembek je kronal podobe v prisot-

cem Vaclavom in imel še vedno ž njo razmerje. Za doto ji je dal 20.000 rubljev (= 50.000 K). Nekoč je povabil Vaclava v samostan in ga v prepiru ubil s sekiro; ker je še dihal, mu je dal odvezo in ga nato zadavil. Potem je truplo dejal v staro zofo in jo dal odpeljati v ribnik. Ko je tu voda upadla, se je zofo pokazala ven in s tem je prišel zločin na dan.

Pri razpravi se je prečitela pismena izpoved tedanjega priorja Reimanna, ki se glasi:

»Pater Macoch je bil opelovano v Opatiji, na Dunaju, v Varšavi in Krakovu. Denarja so imeli menihi dovolj, saj so dobivali velikanske vsote denarja od bož-

Pater Mačoch.

Pater Starčevski.

Helena Križanovska, meniška ljubica.

nosti tisočev poljskega ljudstva; čitalo se je v osmih dneh 3252 maš, obhajanih je bilo 148.300 ljudi. Velika slavnost je bila leta 1882., ko se je praznovala 500letnica kronanja. Prišlo je k slavnosti 300.000 romarjev. Tudi sicer je vsako leto prišlo milijon ljudi tja na božjo pot. Poljski narod je bil ves srečen, da je imel svojo Čenstohovo, dokler ni nekega dne izvedel nekaj, česar pač ne bi bil nikoli pričakoval. Namesto svete legende je prišla na dan

III. Resnična »krvava povest« v Čenstohovi.

Pred tremi leti je bila Mariji ukradena zlata krona. Papež je poslal novo, in z njo so zopet kronali čudodelno podobo. Menihi so na prižnici grmeli zoper božje roparje, Poljaki so pa skušali z novo povodnijo darov v zlatu in denarju potolažiti svojo sveto kraljico. Kar je prišlo na dan, da so okradli Mater božjo čenstohovski menihi sami. Še celo mnogo več se je izkazalo.

Več teh menihov, zlasti patri Mačoh, Starčevski in Olešinski so kradli kar z obema rokama. Vsi so imeli ljubice zunaj samostana, vodili vlačuge v samostan in z njimi popivali in uganjali najgrše svinjarije. Ker ženske veljajo denar, so se zatekli k Materi božji. Ukradli so ji krono in druge dragocenosti, okradli umirajočemu somenihu 5000 rubljev (= 12.000 K), ponaredili ključce od blagajne dvakrat in pobirali ven tisočake.

Mačoh je imel za ljubico bivšo brzojavno uradnico Heleno Križanovsko. Ko so se ljudje o tem razmerju že preveč izpodtikali, jo je poročil s svojim bratran-

jepotnikov. Pater Mačoch in pater Starčevski sta imela ljubavne zveze z različnimi ženskami. Čestokrat sta jemala ženske v svoje celice, obiskovala javne hiše ter se vozila v Varšavo, kjer sta veselo živela. Denar so jemali iz samostanske blagajne. V samostanu so se obhajale orgije. Večina menihov se je udajala najrazuzdanejšemu življenju, ponoči uhajala iz samostana in celo napravljala izlete v inozemstvo.

Pri popoldanski razpravi dne 1. marca je prišlo do mučnega, burnega prizora. Skozi množico poslušalcev se je prerila 25 let stara kmečka ženska. Ko je bila precej blizu obtoženemu patru Mačochu, je potegnila izpod obleke dolg kuhinjski nož in ga je hotela zagnati v Macocha. Komaj so ji iztrgali nož. V pisarni je nato izpovedala, da jo je Macoch kot 17letno deklico zapeljal in je imela potem z njim tri otroke, nato jo je pa zapustil. Zdaj se je hotela nad njim maščevati. — Več samostanskih godcev je izpovedalo, da je Helena opetovano pri njih stanovala in da je imela z Macochom sestanke. Dirigent godbe Male, ki je bil po umoru odpuščen, je kot priča izpovedal, da je imela njegova hčer s patrom Starzewskim razmerje, iz katerega se je rodil otrok. Pater Starzewski je njegovo hčer spoznal in zapeljal v spovednici. Tudi ostala dva meniha sta imela razmerje z ženskami. Opetovano so prišle ženske v Čenstohov ter obiskovale menihe v samostanu. — O obsodbi teh ljudi smo že poročali v »Slov. Domu«.

(Konec prihodnjič.)

Razgled po svetu

Laško-turška vojna.

Lahi brzojavljajo, da zmagujejo oni. Turki pa zopet, da oni. Turki so baje najeli dva anarhista, ki naj bi usmrtila laškega ministrskega predsednika in zunanjega ministra.

Napad na laškega kralja.

Ko se je peljal v četrtek 14. t. m. kralj Viktor Emanuel k maši zadušnici za bivšega kralja Humberta, je izvršil 21letni zidar Dalba nanj napad. Kralju se ni zgodilo nič, pač pa je ena krogla precej zadela majorja Langa.

Delavske stavke.

Na Angleškem je stavkalo pretečeni teden 1.031.967 delavcev. Po angleških rudokopih je dan za dnem ubitih po 6 delavcev. — Stavki Angležev se je pridružilo doslej že 240.000 nemških delavcev. Prišlo je ponekod do izgrediv.

Slovenija

s Izid nadomestne deželnozborske volitve v Beli Krajini. Veljavnih glasov je bilo oddanih 2512. Dermastija je dobil 1344 glasov, Mazelle pa 1113; Mihelčič 53; razcepljena 2, neveljavnih je bilo 26. Ker znaša absolutna večina 1257, je bil Dermastija izvoljen z borimi 87 glasovi absolutne večine. Šuklje je imel svoj čas 228 glasov več kot Mazelle.

s Postojnska jama. Vsi časniki so poročali o umrlem vladnem svetniku plem. Globočniku in poudarjali njegove zasluge zlasti za postojnsko jamo. Čitali smo, da je znašal jamski fond, ko je odhajal pokojni Globočnik iz Postojne 56.000 gld. — ali 112.000 kron. Ino danes? Dolga še enkrat toliko! Kdo je temu kriv? Nezdružne razmere v upravi postojnske jame in slabo gospodarstvo. Kakor vse kaže, ne bode dolgo, ko bode treba nesti tudi od postojnske jame ključce k sodnji. Postojnčani, pazite, da se to ne zgodi, ker zadnja ura bije. Zdržite se vendar in napravite red, sicer bode prepozno. Jamska uprava izkazuje leto za letom deficit, mesto prebitka. Postojnska občina pa deli polovico deficita z jamo, mesto dobička. A je tega treba? Koliko koristnega bi se dalo napraviti v Postojni, ako bi občina dobila kaj od jame, a tako so samo občinske doklade vedno višje. Može, na noge!

s Na obnem zboru kranjske podružnice društva avstrijskih živinozdravnikov se je sklenila soglasno sledeča resolucija: Člani kranjske podružnice društva avstrijskih živinozdravnikov, zbrani na obnem zboru dne 2. t. m., najodločnejše protestirajo: 1. zoper neopravičene napade na

uradne živinozdravnike, izrečene v seji deželnega zbora dne 17. januarja t. l.; 2. zoper vrhniški tečaj, v katerem naj bi se vzgajali živinozdravniški mazači in 3. obsojajo nasilno izključitev tovariša Adolfa Ribnikarja iz c. kr. kmetijske družbe kranjske, ter pozivljajo vse živinozdravnike, ki so člani imenovane družbe, da iz nje izstopijo. — Na istem občnem zboru se je sklenilo soglasno: Najmanjši znesek za cepljenje proti rdečici znaša 60 vin. od prašiča. Če bi skupni znesek cepljenja ne dosegel zneska navadnega živinozdravniškega obiska, se cepljenje zaračuna kot obisk.

s **Edini res domači kavni pridatek je Kolinska kavna primes**, kajti Kolinska tovarna v Ljubljani je edino domače podjetje te vrste, podjetje združenega našega trgovstva. Poleg tega je Kolinska kavna primes najizbornejši kavni pridatek in daje kavi izvrsten okus, prijeten vonj in lepo barvo. Iz teh dveh vzrokov se je Kolinska kavna primes slovenskim gospodinjam tako priljubila, da jo ne morejo več opustiti.

o Ljubljanska okolica o

Lj Št. Vid nad Ljubljano. Šentviška blažena občina dela res zmirom nekako izjemo. Le par občin je še, v katerih se še niso vršile volitve po novem občinskem volilnem redu. Kakor že znano, je naš župan sestavil tak imenik, da ga je okrajno glavarstvo moralo razveljaviti. Pri drugi razpoložitvi občinskega volilnega imenika pa tudi reklamacijski komisiji z častitljivim župnikom Zabretom na čelu niso bili zakoni obč. vol. reda več sveti, ker so namreč velik del naših reklamacij kar enostavno zavrnil. V »Domoljubu« je znana posvečena oseba trdila, da imajo vsi profesorji v škofovih zavodih pravico voliti, kar se je pa že danes pokazalo, da ni resnica. Eden gosp. profesorjev iz škofovih zavodov se je namreč pritoževal v neki gostilni, češ, samo 14 dni mi je manjkalo in zato me bode prizivna reklamacijska inštanca (okrajno glavarstvo) izključila od volilne pravice ter tako liberalnim reklamacijam ugodila. Pa bodo prišli gospodje in bodo rekli: Vsi profesorji so po krivici izključeni iz volilnega imenika. Mi pa pravimo: Pri nas v Št. Vidu se imajo orožniki baviti z raznimi poizvedbami o volilnih imenikih in zato tedaj niso še občinske volitve razpisane.

Lj Št. Vid nad Ljubljano. Nekoliko o računski točnosti šentviške jare gospode. Kakor znano, imeli smo v pretečenem letu ob času orožnih vaj tudi v naši občini mnogo vojakov na prenočišču. Navadno vojaštvo za taka začasna prenočišča za vse svoje čete skupno plačuje vaškemu županu. In to se je zgodilo tudi v Št. Vidu, kjer opravlja službo vaškega župana naš dični, vsestransko vestni Klanfarjev Tone. Po zakonu za vaške župane, kakor tudi že

po pravičnosti sami, bi moral prejeti znesek za prenočišča vojakov naš Klanfar med opravičence teh terjatev prej ko mogoče porazdeliti. V dobri veri, da namen posvečuje sredstva, pa on tega v svoji nežni svetosti ni storil, ampak je kar po receptu šentviške Kraljičevega kozolea blažene in častitljive morale s tem zneskom ukrenil. Samostojni in agilni ter za pravico nevstrašeni Guncelci, na čelu z gosp. Francetom Štrukljom, posestnikom itd. iz Guncelj, so pa pred nekaj dnevi pokazali Klanfarju, da nima pravice njihovega denarja zadržavati s tem, da so mu napovedali pravdo, ako jim takoj ne izplača »šlofkrajcarja«. Klanfar je zadevo premislil ter takoj gosp. Fr. Štruklju, posestniku na Gunceljah, na katerega imajo vaščani največje zaupanje, njim predstojeci znesek »šlofkrajcar« za celo vas poslal. V Št. Vidu so razmere res take, da se z dostojnostjo pod tem klerikalnim terorizmom ničesar ne doseže. Za zgled naj torej bodo vam prizadetim občanem, ki še niste dobili »šlofkrajcarja«, vaščani gunceljski z gosp. Štrukljom na čelu. Ako hočete, da boste dobili »šlofkraicar«, treba vam je z vso postavno ostroščjo nastopiti proti Klanfarju. Kajti še imamo v dobrem spominu, da v Št. Vidu že v par slučajih nismo dobili »šlofkrajcarja«. Iz tega tedaj sledi, za katere može se imate vi volileci zavzeti na dan občinske volitve, da bode zamogel vsak občanec priti preko Kraljičevega kozolea do pravice.

Lj Dol pri Ljubljani. V 7. številki »Domoljuba« očita dopisnik našim volilcem neznačajnost in nemožnost. Ostali so naši možje na mestu, če so vas pa zaradi nadeležnosti malo potegnili, tudi nič ne stori. Imati ravno vi neznačajneže, kakor Verbajsi in nanovo pečeni Zidar in še par drugih. Posebno zadnji je pri napitnicah vedno ponavljal, da smo še sto let zad. No, sedaj je kar 200 let naenkrat zad ostal. Sramotno je tudi za gosp. B., ki stanuje v Ljubljani, služil si je kruh le pri naprednjakih, a sedaj dal pooblastilo nemško-klerikalni stranki. Obžalujemo tudi gospoda kom. svetnika Povšeta, ki dela štafažo tem ljudem, ki so ga že ob njegovemu prihodu v Dol hoteli izkoriščati, da je moral tožbo vložiti, le njegovi miroljubnosti se je zalhaliti, da je tožbo ustavil. Očita se nam terorizem, a kdo je ravno bolj ljudi pritiskal kot vi. Dolžnikom so napovedali denar ter jim zato posodili, da bi z vami volili. Strašili ste nas, da nas iz cerkve izobčite! Če bi volileci po dopisnikovem mnenju imeli tako značajnost kot jo hoče raznobarna triperesna deteljica, bi jih to presneto drago stalo. »Domoljub« pravi: Bog bo že našel sredstva, da bo Pernatovo in Raihovo ošabnost ponižal. Mi pa trdno verujemo, da je Bog pravičen, zato je tudi pravici pomagal do zmage. Vprašamo pa dopisuna, naj nam pojasni, zakaj bi še ljudje kleli. Ali mogoče za to, kjer se ona dva za dobrodelno društvo toliko žrtvu-

jeta? Nikakor pa ne za čukarijo, ki nima nobenega pomena, kot da da se enkrat v letu našemi.

Lj Iz Dolskega. V nedeljo imela je mlekarja občini zbor, na katerem sta se gosp. Rihtaršič in njegov policaj Francelj iz Kamnice spomnila na mlekarja, katerega so odslovili, ker ni bil istega mišljenja kakor te »žegnane« glavice. Njegov naslednik, tisti velikan, pa je bil usmiljenega srca tako, da je s smetano zabelil »Kamnico« in dal ribcam tečne hrane. A glejte, tudi tega so te brezsrčne glavice odslovile. Po končanem zboru napeljal je Francelj govor na volitev župana, katera se bo vršila v torek. Rekel je: »Še danes bi rad dal iz svoje kleti sto litrov najboljšega vina, samo da bi mene za župana ne izvolili; a kakor vidim, bom moral prevzeti ta posel.« Oj ti nesrečni človek, kako se mi smiliš! Kako se znaš sveto hliniti! Celih 35 let si že željno čakal na to čast, katero boš vendar enkrat dosegel. — Tvoj prijatelj.

Lj Dolsko pri Ljubljani. Z veseljem srce pričakovala je občina Dolsko ter fara Sv. Helena današnjega dne. Prišel je ta zaželjni torek, 12. marec — dan volitev za župana. Megleno jutro je bilo, ko se je pomikala skupina backov v Podgoro k volitvi; toda urea tretja je odbila, ko so izvolili župana, zasijalo jim je solnce zadovoljstva in po pravici, saj volili so »krščansko«! Topičev slišati ni bilo, ker kazena na čuke bila je zelo visoka še od volitev občinskega odbora. Izvoljen si ti torej, »nezmotljivi« Francelj iz Kamnice!

»In vendar se tebi je želja spolnila da četa te backov župana nar'dila!«

Kar si čakal celih dolgih 35 let, dosegel si danes — dosegel si **prisiljeno** čast župana. Tako je prav — drugič bi se te že »griza« podstopila. Iskali ste dolgo in dolgo vernega, krščanskega moža za župana in ste ga našli, ki v petkih obira kurje parkeljčke. On pa pravi, če jem, saj plačam! Toda, kakor nas naša vera uči, menda Kristus nikjer ni rekel, da bi si z denarjem dušo odkupili, ker On se je postil strogo. Tudi v gospodarstvu zna Francelj napredovati, ker gotovo se ni še njegov kozolec ohladil, na katerem je »Anžičku Jože« v kobal sedel. Pa še prihodnjič kaj, saj zdaj v novi županski dobi trobili nam bodo angelci, mi pa pojemo z velikim Prešernom:

»Vremena naši občini bodo se zjasnila, jim milše zvezde — kakor zdaj, sijale!«

Belokranjske novice

bk Iz Loke pri Črnomlju. Pri naših občinskih volitvah so zmagali napredni kmetje na celi črti. Izvoljenih je 18 naših odbornikov. Rekurz ni pomagal nič. — Črnomaljski Doltar in kaplan Gregor nas ne bosta komandirala. Doltar se naj raje bolj briga za svoje gospodarstvo v Črnomlju. Kolbezen, ki je mislil, da bo župan, bo že videl, če bodo črnomeljski kleri-

kaleci še sedaj po volitvi tako pridno zahajali k njemu. Kaplana Gregorja pa naj škof vpraša, kakšno opravilo ima on ob 11. zvečer v Loki?

o Dolenjske novice o

d Vače. Naš Majdič še v postu nori. V nedeljo 3. marca je zbolnal nekaj ljudi v kaplanijo. Poštelili smo vse, ki so šli zijati njegovo komedijo. Z Vač je šla samo Osoletova Flančka. Moral je iti tudi modri Janez Avbelj iz Lazov, da bo smel po Majdičevi milosti točiti jeruš brez patenta. Videli smo tudi nekaj tercijsk in par mežnarjev in otrok. Z Majdičem vred se je igralo ta klerikalni shodek celih 35 oseb. Vsak človek ima svoje veselje. Tudi Majdič ga mora imeti. In če bi se Majdič sam veselil, bi se mi z njim ne pečali. Pa Majdič je iz Ljubljane naročil kar dva hujška, ker ima sam premalo talentov. Oba možička sta tako udrihala po naprednjakih, da je takoj nekoliko ljudi kar odšlo. Nazadnje je Majdič lagal svojim bacom, da nismo mi Vačani nikoli kupili kaplanske njive in da on od nas ne živi. Zabavljaj je čez občinske ceste, ker so zanj naravnost preozke. Majdič menda misli, da mora župan na njegov ukaz razmeriti ceste in razdeliti državno podporo. Majdič, le počasi. To tebe nič ne briga. Ti se drži svojega dela in ne rogovili po Kanderšah, kadar čaka doma krst in druga opravila. **Za politiko te mi ne plačujemo!** Potem se še čudiš, zakaj te nobeden ne mara. Proti gospodu župniku pa nimamo nič in ga vsi spoštujemo. Gospod župnik je drug mož. On ne daje klerikalcem potuhe in politiko pusti pri miru. Ko bi se ti korenito poboljšal, bi mi s teboj drugače govorili. Majdič, le tako naprej, mi jih vemo od tebe še precej! **Vačan.**

d Vače. Večkrat smo opozorili našega kaplana, da naj tudi svojim ljudem vest izpraša, ne samo naprednjakom. Če nas ne bo ubogal, **bomo mi spravili na dan vse grehe njegovih marinarij in čukov.** Danes ga pa vprašamo, **če za klerikalce res ni nič greh, kadar se pretepavajo ter plešejo in pijani za mizo obležijo.** Klerikalne gostilne so odprte, dokler kdo hoče. Kaplanu se ne izteče vsaka po volji. Za živinozdravniški tečaj ni mogel dobiti **nobenega udeleženca.** Naš kmet čuti, da imamo v osebi Titusa že enega »strokovnjaka« in še tega preveč. Titus naj se briga za svoje gospodarstvo. Kaplan pa naj gleda, da ne bo **prepozno prihajal k bolnikom.** Pa brez zamere! **Napreden kmet.**

d Iz Dobropolje. Preteklo jesen, kakor tudi po zimi so obiskale našo faro različne bolezni, kakor legar, škrlatinka itd. Res je, da imajo zdravniki o takih prilikah bogato žetev in poznamo zdravnike, ki ravno uboge ljudi ob takih prilikah nekoliko varujejo. Drugi so pa zopet taki, da se na nobeno stvar nič ne ozirajo in naj gre ubogemu kajžarju tudi zadnja kravica iz hle-

va. Zlasti je dovoljeno tako izsesavanje ljudem, kakor je naš dr. Raznožnik, ta pristna klerikalna duša, ki je menda zaradi tega tudi tak vnet klerikalni agitator. Kaj bi bilo kričanja, če bi si ribniški zdravnik dr. Šiferer, toliko zaračunal za pot, kakor naš domači dohtarček, in vendar kje je Ribnica in kje so Lašče. Pove-mo le en slučaj: Marija Berdavs je bila bolna na škrlatinki in tudi njen sin. Poklicala je dr. Raznožnika iz Lašč. **Ta ima do postaje 50 korakov, vozil se je eno postajo, vozni listek stane tja in nazaj 40 vin.** iz postaje Dobropolje do bolniške postelje in nazaj ga je peljal **voznik Marije Berdavs,** zamudil se je vsega skupaj, na vozu in pri bolnikih le 35 minut in za vse to je ta krščanska duša **zaračunala 70 kron** — skoro desetkrat toliko, kolikor bi človek pričakoval. Nihče ni mogel tega verjeti in pametni možje so svetovali Mariji Berdavs, da ni treba tega računa plačati. Čez 8 dni pa dobi slednja od našega klerikalnega dohtarskega agitatorja pismo, polno sirovosti, da naj takoj plača in zakaj da se ji zdi to preveč plačila, **da naj ga ne kliče, če nima denarja itd.** Ta beseda je pa dobra; prav kakor bi hotel sam reči, da le po denar h bolnikom hodi. Da ne bo kdo mislil, da delamo krivico našemu zdravniku, povemo še, da je Marija Berdavs potem klicala dr. Šifererja iz Ribnice, ki je **trikrat dlje kakor Lašče,** prišel je **petkrat,** pa je za vse skupaj računal tudi le 70 K. Torej oni od daleč petkrat, naš od blizu enkrat. Ali se to ne pravi ljudi odirati. Ampak naši klerikalci mislijo, **da le malo poagitirajo za svojo falirano stranko, potem pa smejo uganjati tudi najhujša oderuštva, pa so vsega oproščeni.** Ampak tako ne bo šlo, kmetom se odpirajo oči!

Dobropoljski vsevedež.

d Ponikve-Dobropolje. Ker me nekatere gotovo osebe dolže, da sem jaz pisal v zadnjem »Sloven. Domu« dopis »Iz velkolaške okolice«, se izjavljam, da ni res. Jaz z omenjenim člankom nimam nobene zveze. Kogar bodem še nadalje šlišal trditi to laž, da bodem brez obzira tiral pred sodnijo.

Andrej Adamič.

d Iz Mirne peči. Ogled radi stavbe cerkve se je preložil od 26. februarja na 11. marca. Tedaj se odloči, ali so sedanji temelji za tako stavbo dobri ali ne. Če ne, glavarstvo ne bo dovolilo zidati tako, kot župnik Zore hoče. On zopet pravi, da nas bo zapustil. Vprašanje je, kam pojde. Saj je že bil proč, pa je prišel rad nazaj. Ta Zore hoče s svojo stavbo nas živeti v dolgove zakopati. Ali vera obstoji iz velike cerkve ali ljubezni do bližnjega, gospod župnik?

d Iz občine Prečne. Nek dopisnik v »Domoljubu« vedno svoj nos vtika v napredne, miroljubne in poštene moše in jih kar imenoma našteva. To vemo, da vas močno peče, ako se najde kak dopis v »Slovenskem Domu«, da vam nekoliko odkrije vaše grehe. Dopisnika »Domoljuba« zago-

tavljam, da se bo močno opekel, in da bo pri prihodnjih občinskih volitvah imel še večjo smolo, pa manjše zaupanje od svoje strani, kot je je imel pri zadnjih volitvah. Pa je bilo že pri zadnjih volitvah tako malo zaupanja, da ko bi vse zaupanje postalo milost božja, pa si ne bi mogel oprati najmanjšega greha. Omeniti moram, da dopisnik poroča neresnično v »Domoljubu«, da bi bili mi napredni možje kje kaka pooblastila iskali. Res je pa, da ste klerikalci že pred božičem po sosedni fari pooblastila prosili. A koliko ste jih dobili? Nobenega! Zato pa svetujemo dopisniku »Domoljuba«, ker ga dobro poznamo, da se ni treba spotikati v napredne moše, ker ti znajo že sami prav misliti. Za ta čas naj bode zadosti to, ker mi naprednjaki nismo obrekovalci kakor ste vi klerikalci. Prihodnjič kaj več! **Napreden kmet.**

d Iz Grmovelj pri Škocijanu. Odkar najstarejši ljudje pomnijo, smo si Germuljci bili med sabo najbolj vzajemni v celi škocijanski fari. Bili smo si vedno tako edini, da kar je eden imel, smo imeli vsi in kar je eden začel, bolj pametnega, posnemali smo ga vsi. Ni ga bilo **nikdar prepira v vasi med nami,** dasi šteje vas nad 30 hiš. Tako so živeli naši dedje, naši očetje, pa tudi mi sosedje do zadnjega časa. Zadnji čas je začel pa oni mlečnozobi kaplanče iz Škocijana, kateremu pravijo »ta zeleni Tonček«, hoditi v našo vas delat prepire in sovraštvo. Tako je med nas zanesel sovraštvo, da je skoro nevarno ponoči skozi vas hoditi, ker nam je ta kaplanček že vso mladino zapeljal, kajti ta se vlačil kot megla v jeseni ponoči, kot podnevi. Najlepše urce ima seveda pri Tončkovi Nežki. Ta mu rada postreže, bodisi s počitkom, ali z ocvrtimi jajci. Koliko je pa to za Nežko tudi vredno, če lačnega kaplana nasiti, saj je sama izjavila: tako so bili lačni, da so tri jajce pojedli! Pa to nas še nič ne moti, če bi to zeleno človeče naše mladine ne pohujševalo. Gospod Tonček! Ali je tako Kristus učil: ljubiti bližnjega? Ali ste se tega v lemenatu naučili, da našo mladino zapeljujete in sosede hujškate enega proti drugemu? Ali niste k nam poslan delat mir, pa delate zdražbe in prepire? Gorje vam! Gosp. župniku Čuku pa svetujemo: Kadar pride iz Grmovelj, naj bi ga vselej s pasjim bičem našeškal, ker drugega ne zasluži, še bolje bi gosp. župnik naredil, če bi ga na kaki motvoz za nekaj dni doma privezal, bi mogoče pozabil lepo germoveljsko vas in njene prebivalce. — Oglasimo se pa še v kratkem.

d Škocjan. Pustni čas — čas pokore je tu. Postiti, moliti je treba za storjene grehe, in enako se glasi ob nedeljah s prižnic iz ust tistih, ki so pokore — **pa temeljite — najbolj potrebni** — posebno našemu Krmežljavčku priporočamo, da opravi »ta dougo« spoved, ker jih ima precej na grbi! Veš li Tone, da hujškanje, obrekovanje, laž, sejanje razdora, raztresenost pri maši — slabo opravljanje svoje službe itd.

itd. je greh?! Ne izvirajo li večina teh grehov iz samega brezdelja?! Zato bo marsikateri vprašal, kaj vendar delajo ti gospodje cel božji dan. Lahko odgovor: Politika, ta jim je prva! Z bojnimi kličem »vera je v nevarnosti« se podi cel dan po hribih in dolinah in izkuša s sladkimi besedami in hinavskim obrazom iztisniti iz žuljavih rok kmeta zadnji vinar za različne klerikalne cunje, v podporo za »Društvene«, bolj grešne dome, da si potem, ko pride iz »trudapolne« poti pase oči na brhkih Marijinih hčerkah. V teh domih igra tudi eden vlogo režiserja, drugi je za »kapelmajstra«, tretji pa dresira vso to »za čast božjo« vneto čedo. Tako ima vsak svoj »ekstra kšeft«, potem ni čuda, če piše naš vrli »Slovenski Dom« vedno čez farje, ko je vsak izgrešil svoj cilj in poklic. Saj že ne znajo več maševati (to bo Tone vedel, ko pri črni maši daje blagoslov — ali pa ko pri maši s petjem pozabi moliti očena!)! Te opravke imajo gospodje čez dan in če jim pripušča čas, zalezejo tudi v gostilno. — Od tu imaš večkrat priliko videti, kako pozno v noč — čez policijsko uro — sladko ginjeni rogovilijo domov, ako ga še hudobni duh ne zmoti, da zgreši pot in se znajde po pomoti pri kaki tolažnici... Pa to še ni vse »delo«, ki so ga dolžni spolnjevati kot Kristusovi namestniki! Pride nedelja — kaplanova želja! Na nedeljo zleze na prižnico, pa ne da bi oznanjal besedo božjo. Kaj še! Politika je zopet prva! Tu se repenča in skače kot »plesoči derviš«. Grom — strelo — peklo obljubuje liberalcu, ki ima le to napako, da se drzne brez pardona razkrinkati vse njihove napake — nevednežu. Hud je tudi na časopise, ki prinašajo različne cvetke iz farovski-kaplanjskih zidov! Sviri ljudi pred nečistostjo — lakomnostjo — požrešnostjo itd., ne pove pa, da je vseh teh grehov tudi sam deležen. Obljublja pa vsem kimovcem, terciarkam, tretjerednikom e tutti quanti boljše življenje — nebeško veselje — **onstran groba**, med tem ko mora kmet — delavec garati kot črna živina, da gine pod pezo življenja, samo da imajo ti gospodje nebesa že na tej zemlji! — Tako so tudi prazniki (pri nas šest), ki jih je odpravil papež, v škodo kmetom-delavcem, v korist vsem onim, ki se rede, vesele od — kmečkih žuljev! Tako se dandanes izjavlja kmet-delavec in izkorišča v prilog tistim, ki sede na — milijonih. Tako je dandanes cerkev samo v obrambo mogotcem — kapitalistom — delavcem se pa obljublja bogato plačilo na onem svetu. Bogatini — farji imajo nebesa že na tem svetu — zato ni čuda, ako se izmišljujejo vedno nove spremembe... U.

d Št. Janž. Zadnji čas je naš župnik Bajec na prižnici malo bolj miren postal z zabavljanjem proti naprednjakom, a sedaj se je pa zopet premislil. Zadnje nedeljo, 10. t. m., je pa imel kar dve pridigi. Prva je obsegala »dobrodelni« namen o zgradbi čukarije, kjer se bode zbiral cel fara —

razun liberalcev — k raznim posvetovanjem, izobrazbi, igram, veselcam, da, še velikonočno izpraševanje se bo vršilo v tej »dvorani«, zraven je pa zabavljajl čez naprednjake, jih tituliral z barabami, smrkovci itd. Druga pridiga je pa bila splošno zabavljanje in udrihanje po naprednjakih, za kar je vzel le majhno podlago Kristusovega trpljenja. In tako smo prečakali ob tem levjem Bajčevim rjoventu nad eno uro... Ubogi šentjanski kmet! Koliko ti bo treba še prestat, če boš šel Bajcu na lim. Kaj misliš, da se bode čukarska dvorana zidala v tvoj prid ali zaslepljenje? **Marsikateri se bode še spominjal**, da se je kmete nagovarjalo, ko se je zidal sedanji farovž, da naj se nekoliko večji farovž se-zida, da bo mogoče v njem napraviti eno večjo sobo, v kateri bodo oddaljeni farani lahko počakali popoldanske službe božje in opravljali velikonočno izpraševanje. **Kakšna je pa danes ta soba?** Vsa je prezidana v več manjših, ki služijo le nikdar sitemu župniku. Kmet pa, ko je dal gradivo, se trudil, da ga je skupaj speljal, pa še skozi okno ne sme vanjo pogledati. Farani! Ne dajte se pregovoriti Bajcu, kateri ima z vsemi žavbami namazan jezik, in povejte mu, da naj kupi za čukarijo prostor, ako jo hoče zidati, ker tam, kjer stoji mežnarjeva »štala« in svinjak, je cerkveno, čukarija je pa posvetno in brezpotrebno politično društvo. Kakor se je kmete nafarbalo pri gradnji farovža, se jih utegne tudi pri gradnji čukarije.

d Št. Janž na Dolenjskem. Pri velikonočnem izpraševanju je pravil apostolski župnik Bajec faranom, kakor tudi sploh: »Tisti, ki po gostilnah pijančuje in pleše, je čisto navadna baraba.« Gosp. Bajec! Kakšno ime bi pa vam pristojalo, ko ste do skrajnosti pijani v Majenovi »štali« hlapeu posteljo »požnorali« in na Zidanem mostu, ko ste se podajali že bolj proti jutru iz Radeč v Ljubljano, med pripovedovanjem, kako bode za vaše kimavce maševali v Ljubljani, stali na peronu tako nemirno, da bi se vas moralo podpreti kot sneženega moža — pa menda ne tudi — baraba?

d Iz Št. Jerneja. Tudi jaz, šentjernejski kmet, se lahko odgovorim za naše domače fante, kateri so nam dobri pripomoček v vsaki zadevi in pri vsakem delu. Neko frakarče se je zopet obregnilo v »Domoljubu« št. 9, da se ne pokaže več klub šentjernejskih fantov na solnce, ker imajo že malo preveč masti na sebi. Odgovorimo pa mi drugi Šentjernejčani za naše domače fante. Ti, dopisun, se gotovo ne bojiš solnea, ker topil se ne bodeš, če greš, mesa pa tako nimaš za dva stara funta na sebi. Pripominjamo mu to: da imate v vaši čukoladi »lajhter«, ki ima mogoče masti na sebi, ne pa naši domači fanti. Bil je izbrcan iz neke šentjernejske trgovine radi prestopka, ki je prelomil sedmo božjo zapoved, namreč: »Pojdi z menoj, če ne, te pa nesem«. Kar se pa od naših fantov ne

sliši, in to je znano celi fari. Dopisunče je pisalo tudi v nekem »Domoljubu«, da dopisnik izhaja iz priproste hiše. Bolj po pravici, bi pa pisal, da iz hiše, ki je narejena iz samih kmečkih žuljev. Dopisunče bi tudi rado odpravilo fantovske oglarije na predpustnih svatbah. Povemo mu pa, da on tega na svet ni pripravil, pa tudi odpravil ne bo tega. Bili so tudi naši fantje na neki svatbi, to je, bili so **povabljeni** od drugih fantov. Prosjačil pa dotičnega ni nobeden nič. Ampak drugi dan se je videl ravno na isti svatbi kak črn frakarček. Vemo mi pa dobro, kako gliha skupaj štrih. Tudi na zvonove so pritrkavali na dan svatbe. Seveda mi Št. Jernejčani smo kar zagotovo mislili, da se je ljubljanski škof pripeljal, da bode zopet birma. Tudi pepelnična sreda mu ni bila po volji. Pepelnično sredo, kakor po navadi, so tudi naši fantje pokopali kurenta, kakor je še v več krajih to navada. Tudi to ni bilo dopisunu »Domoljuba« po volji. Tudi to je v svoj list pripopal. Škoda, da pa ni bilo dopisuna kaj bolj pri rokah, tudi za njega je bilo na kurentovem vozičku še **prostora**. Torej vse je bilo v redu, samo imeti bi morali še en frak istega modela, ko ga ima dopisun. Tudi kak drug bi se bil rad udeležil, pa ga naši fantje ne trpijo. Dopisunu se menda tudi ni dopadel voziček tega pogreba. Pa naj bi jim bil preskrbel on bolj modernega, njemu bi ga bil gotovo posodil, ko bi šel k izvoščku gosp. Šternu. To naj bo dopisunu za danes. V prihodnje pa dobi zopet kaj pod nos.

V fantovski stan ne spuščaj se,
ker veš, da nis' za to,
preobleci se in Boga glej,
da ne bo ti kdaj hudo.

Šentjernejski kmetovalec.

d Studenec pri Krškem. Za župana je pri nas izvoljen zagrizen klerikalec Alojzij Jane. To pa pod komando župnika. Ni čuda, saj se je ta od vida do mraka klatil po hribih in dolinah za glasovnicami in pooblastili. Še mrtvi so volili s pooblastili. Prvi razred so dobili napredni možje. Čast tem samostojnim volilecem. Župnik jih sicer s prasei zmerja, pa naj si iz tega nič ne store, župnik govori o tem, na kar se **najbolj razume**. — Seve da bo pri nas tako, kot povsod, kjer nosijo klerikalci greben. Ampak, gosp. župan, ne mislite, da je županski prestolec tako gladek. Mi v »Slovenskem Domu« ga bomo že pomagali gladiti, če pa to ne bo dosti, vas pa še s krtačami malo odrgnemo. Torej pozor, mi napredni kmetje nismo zadovoljni z besedami, mi bomo nadzorovali in sodili — dejanja.

Napreden kmet.

d Iz Brusnic. V nedeljo, dne 3. marca, se je priklatilo sem pet ciganov, dva moška in tri ženske, in sicer okrog 5. popoldne. Dobili so prenočišče pri Tom. Turku. Cigana odideta nato v gostilno igrat citre in sicer k Medlarju in pa Lenarčiču. Potem sta popivala do polnoči. Ko prideta na

prenočišče, se začne prepir in boj. Gospodar zasliši, kot bi bil vrag plesal po podu, gre gledat in pokliče na pomoč sosede in njegovo družino. Mlajši cigan je bil že mrtev. Po drugega so prišli orožniki. Tudi ta je 9. t. m. umrl v zaporu. Pozor torej pred cigani!

d Iz Mokronoga. Joj mene, kakšen vrisk in pisk je sedaj, ko sem malo pošlatal farovškega kikel-policaja. Danes, ker je bilo ravno lepo, sem šel malo po trgu na izprehod, in mimogrede sem še stopil do spodnjega dela trga. Kako se pretrašim, ko čujem vpitje kikel-policaja. Prvič sem mislil, da je koga aretiral, a kmalu sem zvedel, da se za to tako napenja, ker je danes v »Slov. Domu«. Čudno se mi je pa tudi zdelo, od kod da tako hitro zve, da se mu ponuja služba. A kmalu je bilo konec mojega čenčanja. Povedala mi je neka gospa, da kako se vedno huđuje na list »Slovenski Dom« in da če ga kdo bere, ima smrten greh in da ne dobi odveze. Rado-veden sem, če dobi on odvezo, ki vedno nestrpno čaka, da mu prinese pismo-ša »Slovenski Dom« v bralno sobo. Prvi v bralni sobi je vedno kikel-policaj, da prebira napredne časopise. Prve trikrat, to je gotovo slaba služba za kikel-policaja, da si ne more toliko prihraniti, da bi se naročil na »Slov. Dom«. Sedaj en večer sta imela zopet »rendevu« policaj in župnik, ne vem, kaj sta zopet uganila. Po Mokronogu gre govorica, da sta zaljubljena ko zmerom tako skupaj hodita. Mislimo, da sta se posvetovala o novem kikel-policaju, ki ga mislita še nastaviti. Bolje bi bilo za tega novega policaja, da bi raje skrbel za svoj dve hčerki, ki jih mu je Bog podaril, da ne bosta okoli hodili lačni in razstrgani. **Dominik mlajši.**

o Gorenjske novice o

Kdaj bo konec krivice?

Na Bledu je leta 1908 poleti, pred štirimi leti torej, opustošil velikanski požar polovico vasi. Žalostni dogodek še sedaj ni pozaboljen, sredi vasi se dvigajo še sedaj, po tolikem času, črne razvaline in opaljeno drevje. Zidovje se ruši, stropi se udirajo. Sredi novih stavb strašijo te podrtije domačine in tujce. Kaj je vzrok temu, da se še sedaj niso odstranili znaki preteklosti nesreče? So li domovja zapuščena, ker nimajo svojih gospodarjev. Stojijo li razvaline in podrti zidovi, ker ni sredstev, da se jih pospravi in pozida na novo, ali naj celo te razvaline imajo kak poseben namen, opominjati sosede na minljivost sveta, ali se jih hoče pustiti za spomin na grozoviti čas požara?

Ne, vse to ni vzrok obstoju razvalin, ampak slavna oblast, ki ne pusti ne zidati, ne podirati. Izmisli si je regulacijo in dokler to vprašanje ni rešeno — in minilo je od tega časa že več kot tri leta — naj posestniki trpe škodo, naj stanujejo pod

zasilnimi strehami, naj potrpe z gradnjo, dokler se oblasti ljubi. Dalo bi se govoriti o tem, je li v tem delu Bleda regulacija sploh potrebna, je li sploh potrebna na novo zamišljena cesta. Vozni promet se v tem delu itak ne bo nikdar razvil in stvar okusa je, če je res potrebna radi lepote široka, ravna pot. Pa pustimo to vprašanje na strani, poudarimo pa, da se tudi v dober namen ne sme prizadejati nikomur krivice. Brez predsodkov, upoštevaje edinole koristi občanov — kar je dolžnost županstva — bi bilo to že zdavnaj lahko rešilo omenjeno zadevo v vsestransko zadovoljnost. V zadevi, kjer gre za koristi občanov, ne smejo priti v poštev nesmiselna, načelna stališča. Čuditi se je le sosedom in končno vsem občanom, da tako mirno trpe take krivice; saj smo v ustavni državi, kjer se reže pravica vsem enako in dobra in pravična stvar mora zmagati. Ako nočejo z lepa, prisiliti se jih mora, da izpolnijo svojo dolžnost. Vas je dovolj trpela pod posledicami požara, naj se vendar popravi te krivice. Ako hočejo izvesti regulacijo, naj plačajo oškodovance, ako nimajo sredstev, naj opuste svoje neutemeljene načrte. Slavno deželno vladno pozivljamo, da poseže vmes in naredi konec temu nevzdržnemu stanju. Naj pošlje zanesljivega, nepristranskega organa, ki bo proučil hitro to zadevo, da se vendar enkrat na kak način reši. Prizadeti pa bomo obračali največjo pazljivost na to vprašanje in bomo skrbeli, da se ne stori nič preko nas in proti nam. Zahtevamo le svojih pravic in ničesar drugega! In ni to krivica, ako mora eden izmed prizadetih stanovati s svojo družino pod streho, skozi katero mu uhaja dež, ko že komaj čaka, da si sezida novo hišo? Drugi posestnik je že pred dvema letoma vložil načrte za zgradbo, pa še do danes ni rešitve, med tem pa se moči in ruši zidovje; zopet tretji trpi veliko škodo, ker ne sme graditi stanovanj. Bližnji sosedi in oddajalci stanovanj pa le težko in ceno oddajajo stanovanja, ker tuje niso radi v bližini pogorišča. Zatorej vprašamo: Kdaj bo krivice konec?

g Iz Stare Loke. Pri nas so duhovniki za vse, več vedo, kot mi kmetje, ki smo se že postarali pri delu. Sedaj bodo pa še ložje kmetovali, ko so praznike odpravili. Zato so Kmetijsko družbo nase spravili, da bo boljši kšeft, zato pri nas ljudje duhovne že za Antikristove agente imenujejo, ker so vse drugo, samo dušni pastirji ne! Nekaj bi jim še svetovali: da bi svetinarcam in devičarjem kvarte šlogali, tu bi se še nekaj zaslužilo, saj vero že tako le še podrepniki in katoliški pijančki gor drže, ker duhovniki jo nimajo tako nič več.

g Iz Kranjske gore. Pretekli teden je bil pozvan cel trop rateških deklet pred sodnika. Vse poklicane so bile članice katoliškega izobraževalnega društva iz Rateč. Na pustni torek pozno v noči so namreč napadle na javni cesti maškaro, oble-

čeno v zalega fantiča. Sprva so mu hotele sleči hlače, ker pa tega niso mogle, so pa maskari, ki se je izkazala kot ženska, raztrgale krinko, jo podrle na tla in jo nekoliko poškodovale po obrazu. Ker se pa kaj takega ne sme zgoditi in je tudi katoliškim devicam prepovedano ljudi na javnih cestah napadati, so stale vse prepadene pred c. kr. sodnijo. Te dekleta so že zdaj izobražene na katoliški podlagi. Rado-vedni smo, kako bo pa naš hinavski župnik Krajec izobrazil člane svojega katoliškega društva. O tem bomo poročali pri drugi priliki, morda že takoj po katoliškem balu, ki se vrši 4. nedeljo v postu. Škof kliče ljudstvo nazaj h Kristusu Kralju, župniki pa prirejajo veselice v spokornem času! O ironija!

g Špitalič pri Motniku. V nedeljo, dne 31. decembra 1911 je oznanil župnik s prižnice: jutri bo v šoli igra, ste povabljeni vsi. Vstopnina za sedeže 40 vin., za stati 10 vin. Od teh obilno povabljenih je prišlo res nekaj mladine gledat, pa ni bilo vse nič vredno, da bi človek gledal. Kdo vzame tisti denar, mi ni znano, gotovo župnik. Kmetje prosimo za državno podporo, župnik pa izsesava z igrami našo mladino in spravlja denar iz nje. — Dne 2. januarja smo poslali otroke v šolo. Prišli so nazaj in rekli: danes ni šole, ker snažijo šolo, so včeraj vse ponesnažili, ko je bila igra. Otroci so prišli v šolo vsi iz štirih vasi uro daleč, blizu 80; pa so bili vsi brez pouka zavoljo župnikovega profita. Naj bi vendar šolska oblast proti tem nastopila. Če rabi kmet otroka za delo in ga pridrži doma, je pa precej kaznovan. Šolska oblast in postava, kje sta? — Dne 4. februarja je bila pa zopet igra v šoli. Drugi dan so pripovedovali otroci, kako je v šoli smrde- lo po čikih in drugi nesnagi, ker ni bil po- mit pod. Otroci so pravili, da so čiki en teden ležali po kotih. — V nedeljo, dne 25. februarja je župnik na prižnici omenil do- godek, ko je obstrelil Janez Šuštar 26let- nega Baloha v hrbet. Župnik je rekel, da so tega največ krivi slabi časopisi. Gospod župnik, kako so pa to naredili časopisi: Baloh najbrže še brati ni znal, Šuštar je pa že blizu 24 let za cerkovnika in organi- sta. Ali imate vi, g. župnik, tako slabe ča- sopise, da uče ljudi pokončavati. Anton Mezek, ali poznate besedo, ki pravi: bese- de mičejo, vzgledi vlečejo. Spomnite se, kolikokrat ste vi streljali, če ste slišali ka- kega fanta vriskati ponoči, da je vas orož- ništvo opozorilo, da se utegne zgoditi ne- sreča. Tako je bilo ponoči v soboto pred zahvaljeno nedeljo leta 1910, ko ste slišali nekega fanta na cesti, ste ustrelili z lovsko puško, basana z malimi šreteljnjak-jaki. Omenjeni fant je stal le 30 do 40 korakov proč in mu je šel strel mimo glave tako, da je slišal žvižgati šreteljne okrog glave. Vprašamo vas, ali so tudi vas to naučili slabi časopisi. Strel je šel skozi okno pri posestniku Janezu Pestotniku v peč. Na zidu poznati je sledove, v hiši so pa našli

šreteljne. Res ste se pri sodnji zmuznili s tem, da ste trdili, da ste streljali v zrak. Zato vam rečemo: Beseda miče, vzgled pa vleče. Slab duhovnik, slabi vzgledi, slabi dohodki in nesreče v fari! In, gosp. župnik, kdo je hodil po Špitaliču z revolverjem poučavati?

o Notranjske novice o

n Iz Postojne. Pogreb vladnega svetnika gosp. Antona Globočnika pl. Sorodolskega, se je častno izvršil, tako za blagopokojnika kot za Postojno. Na kolodvoru pa, odkoder se je vršil sprevoz, je čakala nepregledna množica ljudstva iz Postojne in okolice. Pevsko društvo »Postojna« mu je zapelo: »Človek, glej dognanje svoje!« Občinski odbor mu je svetil ob krsti, za katero so šli ožji sorodniki pokojnika ter polnoštevilni občinski odbor mesta Postojne z županom gosp. Pikelom. Pred krsto je korakala šolska mladina, požarna bramba z zastavo ter godbeno odruštvo je sviralo ganljive žalostinke. Spreveda se je udeležilo vse uradništvo z gosp. glavarjem dr. Pilshoferjem na čelu ter tudi več dostojanstvenikov iz Ljubljane, kakor: dvorni svetnik Kliment, deželni vladni svetnik Detella, deželni šolski nadzornik Levec, dr. Majaron, nadinženir Žužek i. dr. Po ulicah, koder se je sprevoz pomikal, so svetile električne žarnice, prevlečene s florom. Raz javnih in tudi privatnih poslopij so vihrale črne zastave v zadnji pozdrav svojemu zvestemu in zaslužnemu meščanu. Vse prodajalne so bile med sprevozom zaprte. Raz Soviča, pod katerim se razteza njegova ljubljenska, postojnska jama, je vihrala na poldrogu slovenska trobojnica v zadnji pozdrav svojemu preroditelju. Gospodje župani iz cele okolice so prihiteli izkazati poslednjo čast blagemu pokojniku. Ob grobu mu je v izbranih besedah govoril poslovilne besede gosp. Jos. Lavrenčič v imenu mesta Postojne in jamske komisije, spominjajoč se njegovih zaslug za cel političen okraj postojnski, zlasti pa za Postojno in njeno svetovno znano jamo. Vsak korak v jami je delo njegovih rok. Zlasti pa se je kazal vedno zvestega sina majke Slavije. Pogledjmo le napise v jami, ki so njegovo delo, kakor vse druge naprave v jami. Slovenščina ima povsod prvo mesto. Zagotavljal mu je govornik ob odprtem grobu, da mu bode ostal za vso njegovo človekoljubno delo hvaležen slovenski narod, zlasti pa mesto Postojna mu ohrani trajen in hvaležen spomin. Dalje se je spominjal govornik tudi njegovega znanstvenega delovanja, zakar je bil od presvetlega vladarja odlikovan z zlato kolajno za umetstot in znanstvo. Ko mu je še želel sladkega počitka v mrzli, a ljubi mu kraški ruši postojnski, ki jo je imenoval pokojnik drugo domovino, se je spomnil njegove blagopokojne soproge in sinka, ki mu tudi počivata na istem mestu, kamor smo ravnokar

njega položili, zapelo mu je pevsko društvo »Postojna« v srce segajočo staro, a še vedno lepo žalostinko, ki si jo je tudi blagi pokojnik želel, da se mu zapoje: »Blagor mu«, ob kateri je bilo rosno marsikatero oko. Tako je Postojna zopet pokazala, kako zna ceniti zaslužne može in kako jim je hvaležna. Da, res, umrl je mož, ki mu je malo enakih med nami, njegov spomin bode živel vedno v srcih hvaležnih Postojčanov. Počivaj v miru, blaga duša!

n Postojna. Odbor društva »Sokolski dom« v Postojni vljudno naznanja svojim članom, da se vrši redni občni zbor v soboto, dne 16. marca ob pol 9. zvečer v prostorih brata A. Barage. Ker je dnevni red zelo zanimiv, posebno ker se bo govorilo tudi o bodoči stavbi, ki je sedaj neobhodno potrebna, pričakuje odbor polnoštevilne udeležbe.

n Iz Hotederšice. Do sedaj je bil nekaj časa mir v Hotederšici, ker nismo hoteli dajati v javnost domačih razmer, dasiravno smo imeli več kot dovolj pisati o naših preljubih klerikalcih. Ker si pa je naš žegnani dopisnik v zadnjem »Domoljubu« zopet privoščil tukajšnjo liberalno stranko ter za vsako nerodnost, katera se zgodi, že vpije: »glejte, to so sadovi liberalne vgoje!« Tudi mi obsojamo vsako tako dejanje v cerkvi, pa naj ga zagreši Peter ali Pavel, kar ni prav, pa ni! Povemo pa dopisniku, da sta bila omenjena dva grešnika izzivana od vaših čukov ter v jezi vsled prepira, katerega so čuki provzročili, izrekla tiste besede, radi katerih sta bila kaznovana. Kakšna pa je katoliška vzgoja, katere dopisnik noče videti?! Pojdi prijatelj Kristusov med sv. mašo in pridigo na kor, pa pogledj, kje so krščanski socialni orli, našel jih bodeš nekaj v zvoniku, kjer kvantajo, glasno govore, kade ter še celo male potrebe opravljajo, drugi se postopnjicah sujejo, ogledujejo v zrcalih ter tudi glasno govore, pridige nobeden ne posluša. Ravno tako je v katoliškem obraževalnem društvu. Kolikokrat čujejo sosede sumljivo cviljenje iz njega. Takrat pa, ko so ponoči katoliški izobraženci iz zasede s kamenjem pobili Grudnovko ter jo tako poškodovali, da je čez dva meseca ležala, je pa gosp. dopisnik lepo molčal. Tudi takrat ni hotel prinesti »Domoljub« dopisa, ko so pijani orli kleli v nedeljo popoldne po vasi ter štirje taki junaki topli in metali enega 14lenega fanta. Pečat, katerega so pri zadnjih občinskih volitvah ponoči prinesli na neki zid ter napis na njem, priča, kaka je vaša katoliška izobrazba. »Pfuj, to je grdo,« je tuji gospod župnik rekel, ko je videl vašo katoliško izobrazbo v odpadkih na zidu. Glede občinskih volitev že tudi agitira dopisnik, v »Domoljubu« piše, da so skoro po celi deželi zmagali »eselesi«. Seveda, s takimi recepti kakor v Kandiji in Prečini se lahko zmaguje, tako zmagovati bi nas narodnjakov bilo sram ter nas tudi nič ne briga, kako je po svetu. V Hotederšici pa

še niste klerikalci nikdar zmagali, ne pri državno- in tudi ne pri deželno-zborski volitvi, le pri občinskih ste zmagali, pa le zato, ker liberalci nismo hoteli iti volit, to si dobro zapomnite! Zadnjič pa ste že bili prav po notah tepeni tudi pri občinskih volivah, dobili ste še z našo pomočjo dva odbornika komaj, četudi je volilna komisija kljub protestu c. kr. okrajnega komisarja vsa neveljavna pooblastila v vašo korist za dobra spoznala ter ste volili kot cerkev, šola, mežnarija, farovž itd, a še vedno je bil pogoreto. Iz jeze, ker ste na celi črti sijajno propadli, ste (kar nam niste mogli nič očitati) morali svoje lastne grehe kazati c. kr. vladi, da se je vas usmilila ter volitev razveljavila. Nam ni nič za to, samo škoda je občine, ker ji delate nepotrebne stroške. Ne mislite si nikar, da bodele prihodnjič kaj na boljšem. Kot en mož pojdemo do zadnjega vsi na volišče. Ravno prav, da ste nas z vašim dopisom opozorili, da se je čas že pripraviti. Torej z »Domoljubom« dopisnikom kličemo tudi mi: Pozor! Napredni volileci na dan volitve vsi na krov, da še sijajnejše nabijemo klerikalne peteline.

Antiklerikalci.

n Iz Blok. Dne 27. februarja so se vršile občinske volive na Blokah. Pred temi volitvami sta agitirala celih 14 dni od hiše do hiše in še zunaj občine in pobirala glasovnice in pooblastila na vse čudne načine poslanec Drobnič, po domače Mramor, in kaplan Ježeg, ter s silo ljudstvo pritiskala, da mora vsakdo dati njima glasovnico podpisati, kdor pa ima že podpisano, sta mu jo prepisala. Ako jo pa ni bilo mogoče prenesti, jo je moral dotičnik pričo nju raztrgati, ker se je v slučaju tudi zgodilo. Ponekod sta vozila saboj tudi sladkor ter posebno ženske z njim obdarjale, da sta spravila iz njih glasovnice in jih prepisala za svoje kandidate. Tudi je Drobnič čakal z delitvijo podpore ter grozil, kdor ne bo volil zmenoj, ne dobi podpore, kar se je tudi zgodilo. (Dopisnik naj naznani cel slučaj natančno s pričami vred Kmečki pisarni.) Vprašamo oblasti, ako je podpora za strankarske namene, ako gre mogoče iz Drobničevega in kaplanovega žepa? Ali sta morebiti samo onadva davkoplačevalca? V »Lažljub« št. 10 znani dopisunče blebete, kako so pogoreli liberalci in kako plapolajo zastave po Blokah in trojiških hribih, kar pa ni videti nikjer, razun eno, katera je plapolala že nekoliko dni pred volitvami, da je enemu prikrajšan pred sodnijo dolgi jezik, in to se dopisunu »Lažljuba« gotovo dopade, ker ne more pozabiti žaljivih besedi, s katerimi je zaslužil prosto stanovanje in brezplačen ričet.

Zaveden kmet.

n Erzelj nad Vipavo. Neko dopisunče se je zopet odkašljalo v nekem goriškem časopisju proti erzelskim naprednjakom in kako da je izvoljen liberalček med volkovi; pa vsaj vemo, kje so tisti volkovi. Največji volk je v Branici, to je tisti črni

volk, kateri kuje same laži, to dobro vemo, da na Erzelju pri S. L. S. skoraj ni zmožnosti kaj takega počenjati. Pa vendar bi prav bilo, da preskrbite tistemu liberalčku stražo. Najbolje bi bil kakšen čuk, da ga ne bode ta golazen od volkov požrla. Pa vendar nazadnje bo nekaj resnice, kar dopisunče pravi, primerja jih k volkovom in takšnim enake. Res je, da tam po Lenivei nekateri prav tulijo in razumeti jih je ravno toliko kot volkove. Pa kaj, gospod nunč vam reče, kar se mu poljubi, saj on ve, da kar on reče, gotovo vse zatuli za njim, da je res, to je na kratko rečeno, da oni so vam vaše slepo orodje v rokah. Oni liberalček pa vendar ne bo trobil na vaš rog, toliko ga že poznamo, da on ima več svobodnosti, kakor vsi erzeljski volkovi. Toliko v vednost, drugič kaj več!

Eden, pa ne liberalček.

n Ledine. Društveno življenje v mino-lem predpustu pri nas je bilo popolnoma otrpnilo, da se ni priredilo sploh nobene veselice, akoravno imamo gasilno društvo in Ciril-Metodovo podružnico. Le pustne maske niso pozabile naše prekoristne Ciril in Metodove družbe ter v ta namen nabrale 3 K 77 vinarjev po nekaterih hišah in v gostilni pri Lavru, katere je poslal gospod Andrej Možina družbi in iz domačega nabiralnika Možinovega pa 1 K 60 vinarjev, skupaj 5 K 37 vin. Ker sedaj pozimi ni bilo pri nas nobene prireditve, namerava Ciril-Metodova podružnica napraviti spomladi večjo veselico, na katero se že sedaj vabite vsi, ki vam je mar za prospek in napredek naše mile domovine. — Čas vršitve se pravočasno naznani.

Ostali slovenski kraji

o Iz Amerike. Pensilvanija, Canosburg, Pa. Pred kratkim sem dobil vaš časopis. Moram poročati, da se mi je prav dobro prikupil, nakar sem vam takoj poslal naročnino in še dva nova naročnika sem pridobil. Tukajšnja slovenska naselbina šteje 25 družin in do 200 samecev. Večina tukajšnjih Slovencev je zaposlena po premogokopih. Kopljejo trdi premog v osemurnem delu, nekaj nas pa dela po raznovrstnih tovarnah. Na društvenem polju tudi prav dobro napredujemo: imamo podporno društvo z imenom »Postojnska jama«, spadajoče k Slovenski Narodni Podporni Enoti. Lahko rečem, da napredujemo ter se zavedamo, da smo sinovi in hčere velike majke Slovenije. Veliko imamo slabosti, toda ne po svoji krivdi. Naši gospodarji so krivi, ker Slovenec v stari domovini tlačani tujcu, katerega mora spoštovati. Kadar hoče izreči svojo misel, svojo besedo, kadar se pritoži za krivice, tedaj dobi »kamen mesto kruha«. Tako se zatira svoboda naroda; zato se pa v ameriški zemlji počutimo toliko bolj svobodne, ker lahko manifestiramo za svoje ideale, lahko delamo po volji za rast in razširja-

tev slovenske narodne zavednosti in slovenskega napredka. Z veseljem tudi prebiram dopise v »Slovenskem Domu« od nekega vrlega mlinarja iz Prečne, ki se je slučajno sešel z gosp. kaplanom na novomeškem sejmišču, ravno ko je kaplan agitiral za klerikalnega župana Vintarja. Z veseljem odobravam, ko je ta vrli mlinar tako izvrstno poučil kaplana v krščanskem nauku. Vam, možje volilci, pa kličem: »Neustrašeno naprej za vaše pravice!« Ne poslušajte klerikalnih hujšakačev, izvolite si občinski odbor in župana iz **svoje srede**. Ta bo deloval za vaše občinske koristi v polni meri, klerikalcem pa pokažite, da ste možje na pravem mestu, ki se ne ustrašite klerikalne armade. Zdramite se iz spanja, prečanski občani, proč s klerikalci in farškimi kimavci, možje, ne dajte se zapeljati farškim podrepnikom. Neki Planinšek iz Dol. Kamec vabi može k sebi za kupico vina in ta predrznež je hodil po fari, ko je fajmošter bero po fari pobiral in glasovnice kar podpisaval, ljudem ukazoval, katerega morajo voliti. Toda možje, ne dajte se slepiti, nego proč s klerikalcem in farškim podrepnikom, in kadar vas obišče tak podrepnik, odslovitega od sebe, naj vas ne dobi na limanice. — Pa prihodnjič še kaj! Pozdravljam vse čitatelje in čitateljice »Slov. Doma«, tebi, vrli list, pa želim mnogo naročnikov naprejplačnikov.

A. Cvetan.

Gospodarstvo.

Kaj manjka nam kmetom?

Marsikateri kmetovalec se bo začudil, ko bo bral naslov temu članku. Misli si bo gotovo: meni manjka mnogo, napravil bi si rad to in ono, ali ne morem, ker mi primanjkuje najpotrebnejšega, kar rabim t. j. denarja. Res je, da manjka nam kmetom denarja, ali poleg tega ni v našem stanu še zadosti stvari, kateri se pravi **izobrazba**. Ne smem reči, da naši kmetje niso izobraženi. Najdemo med njimi tudi zelo izobražene, ali ogromna večina naših kmetov pa nima tiste izobrazbe, katero bi potrebovali v sedanjih časih, da si izboljšamo svoj položaj.

Le pogledjmo, ali imamo že vsi kmetje pravilno urejena gospodarstva. Ali moramo vodimo vsi prepotrebno knjigovodstvo? Prav malo je takih, recimo, da jih najdemo izmed sto le pet takih, ki si vestno zapisujejo svoje prejemke in izdatke, pa jih bo še toliko težko. Pri nas se še po navadi zapiše v **pratiko**, kdaj se je pripustilo kravo k biku in naše knjigovodstvo je gotovo. In naše gospodinje! Ali tudi one skrbijo, da zapisujejo, koliko dajo za to in to in koliko prejmejo za mleko, jajca in drugo? Kamor pogledamo, vidimo povsod, da smo pri nas še jako daleč za kmetovalci drugih

bolj naprednih dežel. Le pogledjmo n. pr. Švicarje in Dance. Tam so priprosti kmetje zelo izobraženi. Vsak kmet vodi **pravilno urejeno knjigovodstvo** in ima po navadi **lepo knjižnico** poučnih in gospodarskih knjig, kar pri nas vidimo le redkokje. Le pogledjmo, ali se pri nas kaj bero naše strokovne knjige in časniki? Prav malo! Da bi pa imel celo kdo **svojo knjižnico**, ki bi bila zelo potrebna, pa naletimo le malo-kje.

In koliko se stori pri nas za izobrazbo kmetov? Brez skrbi lahko rečemo, da v splošnem ne posebno veliko. Imel sem priliko obiskati dokaj predavanj, kjer so nam povedali naši veščaki mnogo koristnega. Kdo pa jih je razumel? Četrtnina poslušalcev gotovo ne, ker so govorili po večini **zelo učeno** in kdo naj jih potem kaj razume? Res, da je vse dobro, kar se razume, ali kaj nam pomaga, če se razume le površno, ker ravno površno znanje kake stvari je vzrok, da kmetje nimamo do novih stvari takega zaupanja, kot bi ga morali imeti.

Kaj pa naše strokovne šole! Te so v prvi vrsti poklicane, skrbeti za našo izobrazbo. V celi deželi pa imamo samo eno tako šolo, pa še to se je moralo v zadnjih letih preurediti, če se je hotelo imeti več obiskovalcev. Kdo pa da danes izmed kmetov sina v strokovno šolo? Ni jih veliko, pač pa jih je veliko, ki dajo študirat svoje sinove za »gospode«, kakor bi sin, ki ostane na posestvu, ne smel biti izobražen. — Pa tudi na gospodarskih tečajih se je mogoče dokaj naučiti. Da bi se le take tečaje pogostoma prirejalo in dobro obiskovalo! Zatorej naj bo prva skrb vsakega kmeta, sebe in svoje otroke primerno izobraziti, ker le, če bomo zadosti izobraženi, bomo lahko kos vsem težkočam, katere prete uničiti naš prekoristni kmečki stan. Zato naj nam bodo v bodrilo besede našega nepozabnega pesnika Simona Gregorčiča, ki pravi, da

»dolžan ni samo, kar velewa mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!«

gs Jubilej časopisa. Hrvaško-slavonska kmetijska družba v Zagrebu je praznovala meseca januarja t. l. 70. letni jubilej izhajanja svojega glasila »Gospodarski list«, ki je najstarejši kmetijski list na Hrvaškem. Istočasno je izšel »Gospodarski list« v slavnostni številki z bogatim gradivom o svojem 70letnem delovanju.

gs Deželna banka kraljevine Češke. Ker je tudi Kranjska otvorila svojo deželno banko, nas bo zanimalo nekaj števil iz poslovanja češke deželne banke. Ta je bila ustanovljena mal. travna 1890 s temeljno glavnico 4 milijonov kron, danes znaša ta glavnica 15 milijonov. Depozit (vlog, shranjenih vrednostnih papirjev itd.) je imela koncem 1911 za približno 331,675.000 K. Posojil (občinam, za melioracije, železnice itd.) je bilo pa za 635,600.000 K. Pač ogromen zavod.

Razno

* **Praktična goljufija.** Njujorška policija išče parček, ki se ni dal poročiti nič manj kot 75 krat. Duhovniku je plačal vselej z bančno nakaznico na 20 dolarjev s prošnjo, naj mu da 10 »nazaj«, kar je tudi dobil. Pristojila sta si tako 700 dolarjev.

* **Sežiganje mrličev narašča.** V krematoriju v Žitavi na Nemškem je bilo lani vpepeljenih 288 mrličev, leta 1910 le 206 mrličev. Po veri je bilo 164 lutedancev, 100 katolikov, 17 židov in 7 brez veroizpovedanja. Avstrijcev je bilo med njimi l. 1911 106, leta 1910 samo 54.

* **Eden iz časov revolucije l. 1848.** Okrog Novega leta je umrl v San Franciscu John Fiala, ki se je bojeval leta 1848. v vrstah madžarske uporne vojske ter postal Bémov pobočnik. S tem je pobegnil skupaj na Turško, leta 1850. se je pa odpeljal iz Alepa v Zedinjene države, kjer se je udeležil kot inženir stavbe velike pačifiške železnice in letos mirno umrl kot 98-leten veteran v krogu mnogobrojne rodovine.

* **Tudi del ženskega vprašanja.** Amerika, dežela svobode, kot se pravi! Pa tudi ne tako hudo, kot se govori. Boj proti alkoholizmu, boj za nedeljski počitek in mnogo drugih važnih vprašanj se je sprevrglo tam v takšno prenapeto omejevanje osebnosti, da se o tem podobnem našim najbolj purgarskim zakonom v Evropi še ne sanja ne. Ravnotako se postopa tam v nekaterih zadevah glede žensk malenkostno, da se nam mora zdeti, čeprav za moderno državo nekoliko čudno. Na primer s kajenjem ženskih. Pred kratkim je v Novem Jorku aretiral redar spoštovano gospo, ker je delala na ulici to, ka je dovoljeno brez omejitve vsem spoštovanim in nespoštovanim gospodom: predrznila se je namreč na ulici kaditi. Na to so odgovorile novojorške gospe s tem, da so začele kaditi po vseh, tudi najodličnejših gostilnah. Toda njih lastniki so vsi razen enega prepovedali ženskam kajenje v gostilniških prostorih. S higijeničnega stališča zelo hvalevredna prepoved, če bi veljala tudi za — moške. Toda to prepoved so povzročili najbrže ravno — moški. To bi potrjeval vsaj sledeči slučaj: Polkovnik Harry Seldon je namreč razdril svojo zaroko z miss Katy Scott samo za to, ker je zvedel, da je — doma pokadila eno cigareto. Ker ga je zapuščena dama tožila zaradi prelomitve obljube zakona za 25.000 dolarjev (100 tisoč kron), bo odločala razen policije in restavraterja končno tudi sodnija.

* **Kamniten mož.** V Moravski Ostravi je umrl v tamošnji mestni bolnici začetkom letošnjega januarja neki Švare. Bil je znan po celem Češkem iz raznih »komedij«, kjer se je razkazoval kot »kamniten

človek«. Celo telo mu je namreč zvapnelo v takšni meri, da se ni mogel skoro nič premakniti. Koncem leta je zbolel na vnetju pljuč, da so ga morali odnesti v bolnico, kjer je kmalu umrl. Po mnenju zdravnikov bi bil moral umreti tudi, če bi ga ne bila pobrala pljučnica. Tudi prsni koš mu je zvapnel namreč že tako zelo, da je le s težavo še dihal, in bi ga bilo v par dneh zadušilo. Zadnji čas je že tako okamenel, da ni mogel nič zauživati goste hrane, temveč je samo še sesal z gumasto cevjo juho in žganje.

* **Poulični ples častitih občanov v Chicagi.** Zgodilo se je to na Jacksonovem bulvaru. Prizor, smešen za gledalce, pa siten za udeležnike, prizor, ki je spominjal prvi hip na pojav iz korza ali blaznice. Nekateri pešci so kar iznenadeni kot začarani popadli po tleh, lezli po mokrem tlaku po vseh štirih, drugi plesali neznan, enako čuden kot divji indijanski bojni ples, ženske so vriskale in kričale, spuščale po tleh zavojčke, skratka, bilo je veselo, kot na najbolj divji Silvestrovi veselici. Vozovi so se ustavljali, ljudje zbirali okrog čudovite skupine, dokler se ne prerine na vse zadnje skozi gruče gledalcev oko postave, ki je resno zahtevalo, naj cenjeni gospodje in dame takoj prenehajo blazno predstavo. Ampak, kaj še! Cenjeni gospodje in dame in dame niso marali poslušati uradne besede. Oko postave nazadnje skoči v sveti jezi ogorčeno med nje in — napravi prestrašenega obraza takoj tudi samo nekaj ekscentričnih skokov, ki so se končale s pogumnim skokom na sredo ulice. Kaj se je zgodilo? Poulični hodnik je bil radi pokvarjenega podcestnega žicovoda nabit z električno. Ta je v vsakega, kdor je stopil tje, udarila kot bi bilo treščilo vanj na tisoče žebeljev in igel, da je moral zaplesati krčeviti derviški ples. S pomočjo gledalcev šele so dohniki spraznili in zastražili, dokler niso prišli delavci iz mestne elektrarne in pokvaro popravili.

LISTEK.

Boj z morjem!

O tem je spisal zanimiv članek prof. Anderle. Pripoveduje, kako je trgalo in še trga morje obrežje, kako požira počasi ali trajno cele kraje, otoke itd. Svoj čas se je današnji otok Angleška držal Evropske celine. Iz zgodovinskih časov navaja vrsto nesreč, ko je morje zmagalo nad človekom in mu požrlo dom, uničilo delo in uspehe njegove pridnosti. Morski sili se ne morejo ubraniti niti skale. Skalnati otok, nemški Helgoland se je n. pr. dosedaj skrčil vsako leto za 5 cm, britanjsko obrežje na Francoskem se pa umakne vsako leto za $\frac{1}{4}$ metra morju in vremenskim vplivom. Helgoland je bil še okrog l. 1070 širok 2800 m,

dandanes je samo še 500. Težke izgube je pretrpel ta otok l. 800., ko ga je velik del požrlo morje, potem zopet l. 1216., posebno pa l. 1300., ko je izginila v morski globi čini skoro polovica otoka ob enem z več drugimi otoki v Severnem morju.

Od tedaj naprej ima pa biti ta otok pred morjem obranjen. Odkar ga je izbrala Nemčija za oporno točko svojega vojnega ladjevja, ga hočejo utrditi. Morske valove prestrežejo z ogromnimi nasipi. Sam cesar Viljem II. je obiskal lani (1911) otok in ogledal ta obrambna dela.

Obramba otoka Helgolanda pred morjem je pravzaprav samo majhen del ogromnih, duhovitih vodnih stavb, s katerimi hočejo Nemci preprečiti po celem severozapadnem obrežju trganje zemlje. Ne gre se pa le za preprečanje trganja obrežja, narobe, oni sami izrujejo morju leto za letom kos njegove žrtve, del pogreznjene severonemške ravnine ter vračajo življenje krajem, kjer so je pred dolgimi časi morski valovi prekinili. Vsako leto se pomakne na ta način obrežje za 10 do 12 metrov ven v morje. Glavna stvar je, da oslabe naval valov, in pa da preprečijo, da bi morje pri tem navalu naplavljenе zemlje zopet ne odplavilo. Naravna opora so jim pri tem mnogobrojni otoki in otočki ob nemškem obrežju in obširne plitvine. Ne glede na nasipe in vodne pregradbe porabljajo posebno plitve jarke, ki so zelo dolgi, za prestrego morskega naplavlja. Ta sistem z jarki se jim je posebno dobro obnesel. V drobnem naplavlju se hitro vkoreninijo rastlinice, ki na eni strani utrjujejo tla, na drugi pa omogočajo, da se novi naplavlja lažje ustavljajo.

Tako pridobljeno zemljišče se rabi najprej za pašnike, pozneje se pa spremeni v polje, ki je izredno rodovitno. Najlepši pojem o vrednosti pridobljenih zemljišč nam da cena. Država prodaja 1 ha (10.000 m², nekaj manj kot $\frac{1}{3}$ orala) za 2700 mark; sama ima stroškov 2000 mark, torej napravi 700 mark dobička. Zemlja je tako rodovitna, da se lastniku kmalu splača kupnina.

Radi teh prikopov je l. 1909 dvodnevni naval valov pustil 30 cm debelo plast najrodovitnejše zemlje na obrežju.

Krepak posameznik, krepak narod.

Pred kratkim so ustanovili Francozje Ligue d'education national (Zveza za narodno vzgojo). Njen namen je, da bi pospeševala telesno vzgojo francoske mladine z gojitvijo športa, vsakovrstnih iger, telovadbe, streljanja itd. Ta zveza je dobila od neimenovanega somišljenika podporo v znesku 1 milijona frankov. Ta milijon porabi lahko bodisi za napravo raznih igrišč ali pa za stavbo poslopja, kjer bi bila dvorana za slavnosti in predavanja, telovadnica, plavalnica in pisarne, katere bi se dajalo za zmerno ceno športnim društvom v najem.

Listnica uredništva.

Bloke: O 300 K izročili kmeti pi-sarni.

Ponikve. Dobropolje: Gosp. Andreju Adamiču! Potrjujemo Vam radi, da niste pisali Vi dopisa »Iz Velikolaške okolice« in da niste z nami v nikaki zvezi.

Horjul: Brez podpisa — v koš.

Cerklje: Gosp. Fran Ahlin, posestnik. — Potrjujemo Vam, da niste Vi pisec člankov iz Cerkelj v 9. številki »Slovenskega Doma«.

Dopisnike prosimo potrpljenja. Pride vse na vrsto. Pri najboljši volji smo morali odložiti zopet radi obilice gradiva več dopisov.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 9. marca 1912.

Trst: 84, 29, 55, 19, 88.

Linc: 28, 45, 16, 11, 82.

Dvignjene v sredo, dne 13. marca 1912.

Praga: 22, 13, 12, 8, 34.

Sadnega drevja

večje število, lepega, oddam za to spomlad. Cene primerne, po dogovoru. Kdor si želi kaj saditi, naj z zaupanjem naroči pri meni.

Andrej Hafner, Dorlarje št. 14 pri Škofji Loki. 20

Izbera

je lahka, kajti kakovost odloča. — Slast pravega zagrebškega Francka, njegova jakost in krasna barva usposablja ta izdelek najboljše kavnim pridatkom, ki bode tudi Vas trajno zadovoljil.

III

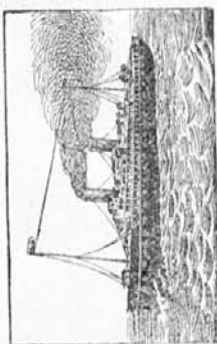
SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vojni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 18. Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih viakov. — Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

brzoparniki

»La Provence«, »La Savoye«, »La Lorraine«, »La Touraine«, »Rochambeau«, »Le Chicago«.

Valjni mlin v Domžalah

I. BONČAR, Ljubljana

priporočam pšenično moko vseh vrst najboljše kakovosti, nadalje otrobo, koruzno moko, kašo, ješprenj in sploh vse druge mlevske pridelke.

Zaloga in prodaja na drobno in debelo v Ljubljani, Poljanska cesta 19.

Telefon interurb. št. 129. Zastopstvo in zaloge v Gorici, Trstu in v Višnji gori.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 „ „ „ II. „ . . .	1	60	1	80
1 „ „ „ III. „ . . .	1	20	1	70
1 „ telečjega mesa . . .	1	68	1	92
1 „ prašičjega mesa (svežega) . . .	1	60	2	40
1 „ „ (prekajenega) . . .	2	—	2	20
1 „ koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 „ jagnjetovega mesa . . .	0	—	0	—
1 „ kozličevega mesa . . .	0	—	0	—
1 kg masla . . .	2	50	2	60
1 „ masla surovega . . .	2	40	2	50
1 „ masti prašičje . . .	2	10	2	16
1 „ slanice (špeha) sveže . . .	1	60	1	92
1 „ slanice prekajene . . .	1	90	2	—
1 „ sala . . .	1	80	2	—
1 „ surov. margarinkega masla . . .	—	—	0	—
1 „ kuhan. margarinkega masla . . .	2	0	2	10
1 jajce . . .	—	5	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	—
1 „ „ posnetega . . .	—	08	—	10
1 „ smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 „ „ kisle . . .	—	80	0	90
1 kg medu . . .	1	40	1	60
1 „ čajnega surovega masla . . .	3	27	3	60
1 piščanec . . .	1	60	1	80
1 golob . . .	—	48	—	52
1 raca . . .	2	40	2	60
1 gos . . .	6	—	6	50
1 kapun . . .	4	—	4	20
1 puran . . .	6	50	7	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	37	—	—	—
100 „ „ „ 1 . . .	36	70	—	—
100 „ „ „ 2 . . .	36	40	—	—
100 „ „ „ 3 . . .	35	80	—	—
100 „ „ „ 4 . . .	34	80	—	—
100 „ „ „ 5 . . .	34	—	—	—
100 „ „ „ 6 . . .	33	40	—	—
100 „ „ „ 7 . . .	29	50	—	—
100 „ „ „ 8 . . .	20	40	—	—
100 „ koruzne moke . . .	27	50	—	—
100 „ ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 „ ajdove moke . . . II. . .	45	—	—	—
100 „ ržene moke . . .	34	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	40
1 „ graha . . .	—	36	—	40
1 „ leče . . .	—	32	—	36
1 „ kaše . . .	—	24	—	26
1 „ ričeta . . .	—	22	—	24
100 kg pšenice . . .	24	—	—	—
100 „ rži . . .	22	50	—	—
100 „ ječmena . . .	20	—	—	—
100 „ ovsa . . .	22	—	—	—
100 „ ajde . . .	22	—	—	—
100 „ prosa belega . . .	19	50	—	—
100 „ „ navadnega . . .	—	—	—	—
100 „ koruze . . .	20	80	—	—
100 „ činkvantina . . .	22	—	—	—
100 „ krompirja . . .	9	50	10	—
Lesne tro				
Cena trdemu lesu 9:50 do 10 K.				
Cena mehkega lesu 7:50 do 8 K.				
Trg za seno slamo. in steljo				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	6	—	6	50
„ slame . . .	5	50	6	—
„ stelje . . .	2	10	2	20
„ detelja . . .	6	50	7	—

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šteč. 2., lastna hiša.

Obrestuje vloge na knjižico s 4 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za ves tuji denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.